

Klöva

– ett naturskönt paradiset

Gömt i skogen i norra Bohuslän, ett stenkast från Idefjorden, ligger Bengt Carlssons jordiska paradiset, Al Fardous, en trädgård med ett gammalt stenhuggerhus från förra seklets början.

Hit till Klöva har Bengt åkt från Göteborg sedan 1974 så ofta han har kunnat för att arbeta med sina trädgårdsprojekt och få utlopp för sin fantasi och skaparlust. De första åren var intresset för trädgården inte så stort, men efter att ha träffat trädgårdsintresserade vänner vaknade hans ett eget intresse till liv. I början var det exotiska träd som var intressanta, men i slutet av 1980-talet fick han en rododendron i

present av en vän. Han upptäckte då hur vacker en rododendron kunde vara och att de inte alls var så tråkiga som han tyckt tidigare. Sen dess har rododendron varit det stora intresseområdet.

SKOGSTRÄDGÅRD

Från början planterade Bengt på 2 200 m², men efterhand som intresset ökade har han utvidgat sin trädgård. I dag omfattar trädgården cirka en hektar.

– När man börjar med trädgård har man mycket fria ytor, allting är smått och man vill att allting ska växa fort så att det ska bli någonting, säger Bengt. När det efter 10–15 år har blivit någonting, då är man i stället orolig för att allting växer för fort och man vill sakta ner farten. Då

måste man flytta och expandera. Jag flyttar säkert 40–50 plantor varje år.

Marksiktet består av mager skogsjord som täcks av ett tunt lager skogsförna där blåbär, lingon, ljung, odon, lummer, mossor och ormbunkar trivs. Här i anlagda trädgårdspartier i skogen har Bengt planterat in cirka 900 olika *Rhododendron*. Det är hybrider och arter från Kina, Japan, USA och Europa. Förutom rododendron har han planterat lönnar, *Acer*, rönnar, *Sorbus*, och *Magnolia* tillsammans med surjordsväxter som *Primula*, *Trillium* och *Arisaema*.

Bengts idé är att göra en svensk naturträdgård där han försiktigt för in växter som trivs i den miljön. Han vill lura ögat att tro att det är en naturlig svensk tallskog. »

> I SAMKLANG MED NATUREN

De nya partierna anlägger han med torvblock och torv. Torvblocken, eller skogsblocken som Bengt kallar dem, hämtas från den egna skogen. Genom att skära ut block som är 40x20 cm följer alltid skogens växter med. Blocken staplas på varandra och armeras med bambu, sen fyller han partiet med torv. Detta blir partier som smälter in i naturen runt omkring.

Han använder sig av och justerar de naturliga linjerna på tomten med varsam hand och låter stenblock och bergknallar smälta samman med partier till harmoniska enheter. För Bengt är linjerna i trädgården viktiga.

– Jag går och tänker mycket kring linjer och former. Att hitta den ultimata formen och mjuka, naturliga linjer och kombinationer som passar är både det svåraste och det roligaste. Först röjer jag upp, sen bygger jag partierna från grunden och sist befolkar jag partierna med växter. De ögonblick när man har 30 m² som står som en naken, jungfrulig yta, och sen skaffar växter och gör i ordning det partiet, det är höjdpunkten i arbetet med trädgården.

I partierna är det en blandning av högt och lågt. Gärna höga växter i bakgrunden, mellanhöga i mitten och i framkanten växter som kräver att man tittar på dem på nära håll. Bengt kallar första raden i ett parti för skyltfönstret.

Trädgården ska vara i samklang med naturen, med mjuka linjer och växter som passar ihop.

– Det mest tragiska man kan se är en

ensam, gulnad parkrododendron som står mitt i solskenet bredvid en flaggstång. Det är ingen skönhetsupplevelse. Alla växter ska ha ett sammanhang i en rabatt eller ett parti. Både helheten och detaljer är viktiga i trädgårdar och de ska stämma överens.

PARADISET

Bengt har många idéer med sin trädgård, ständigt dyker det upp nya projekt som han vill förverkliga. Någon stress verkar dock inte finnas trots allt arbete han behöver lägga ner i trädgården. I stället är han en avslappnad och harmonisk person som tar sig tid att njuta. Han har också lyckats förmedla detta lugn till trädgården, eller är det kanske trädgården som påverkar Bengt?

Tomtgränsen är en enkel markering men en absolut gräns för att jobbet inte får följa med in i trädgården.

– Jag är nogna med att det inte ska komma jobb och bekymmer med hit. Det ska bara vara ren och skär njutning och skaparglädje på den här platsen. Det är tanken.

Det här är en trädgård där man kan känna att vardagens stress rinner av. Så snart bilmotorn tystnat märks stillheten i trädgården. En märklig känsla av lugn tar över. Det här är en rofylld plats att trivas på. Fågelsången ackompanjeras av trädens rörelser i eftermiddagsbrisen.

Ett projekt Bengt har är att sätta upp fågelholkar för att locka till sig fler fåglar och få en ännu rikare ljuddimma. Tanken han har är att anpassa storlekarna på holkarna för att få olika fågelarter att hitta dit. På så sätt hoppas han styra sången, få

en egen symfoni, arrangerad av honom själv. Bengt älskar sin trädgård. När han beskriver den och sina växter beskriver han något som han har en nära relation till.

– Förr så var det jag som planerade och styrde trädgården, nu är det trädgården som styr mig på något konstigt sätt. Trädgården kräver vissa saker av mig. Jag måste jobba och rensa ogräs. Men trädgården får inte bli en arbetsplats. Om nu trädgård betyder paradiset, så ska det också vara det.

RODODENDRON DOMINERAR

Han tycker att rododendron är en arkitektonisk växt, individer som gestaltar och där många ger volym i en trädgård. Någon enskild favorit bland alla 900 rododendron har inte Bengt, han tycker det finns skönhet i stort sett i alla. Några är bra som utfyllnad, t ex är vanlig parkrododendron bra om man vill ha en hög rododendron i bakgrunden av en rabatt.

– Men att bara köra parkrododendron i sin trädgård, det är väl lika tråkigt som att ha medaljongtapeter i varenda rum i huset, inkluderat badrummet. Den är bra i sitt sammanhang, den fyller ut mycket, den är tålig, men den är inte min favorit. Jag har ju å andra sidan inte en favorit. Om jag har 900 rododendron kanske jag har 50 som jag tycker allra bäst om och efter dom 200 som jag tycker väldigt bra om och efter dom så kommer resten i en fallande skala.

I trädgården finns en specialplantskola för rododendron. Där driver Bengt upp arter och hybrider lämpliga för zon 2-4. Plantorna kommer från frösådder av rena vildarter, där fröna är insamlade av plant-

jägare som har besökt några av rododendronsläktets hemländer: Kina, Japan och Tibet. I plantskolan finns också rododendronhybrider som korsats fram i syfte att ta fram nya sorter med egenskaper han tycker saknas på marknaden i dag.

Bengt började tidigt med att korsa och göra egna hybrider. Vackra plantor med ett intressant bladverk är mest intressant för Bengt.

– De stora förädlingsföretagen satsar nästan uteslutande på att få fram vackra blommor, sen försummar de bladen. Men rododendron är ju en bladväxt 50 veckor om året och en blomväxt 2 veckor. Därför korsar jag fram sorter som är vackra året runt.

En typisk Bengt Carlsson-hybrid är en planta med ett vackert bladverk, gärna indumenterade, dvs filtade, i kombination med röda blommor. Han försöker också få fram sent blommande sorter som kan blomma in i augusti.

Av trädgårdens alla rododendron är 150 stycken egna hybrider, allt ifrån dvärgrododendron till betydligt större varianter. Hans hybrider står spridda lite varstans genom försäljning på Rhododendronsällskapetets och Trädgårdsamatörernas marknader. Bengt säljer även sina plantor via sin hemsida. Många uppskattar hans rododendron och tycker de är roliga.

NYA PROJEKT PÅ GÅNG

Bengt är inte bara intresserad av rododendron, han tycker om alla sorters surjordsväxter.

– Nu har jag hållit på med rododendron i 20 år. Nu får jag köra in lite andra växter och prova lite nytt. Stommen är ju lagd i trädgården nu. Jag får nog inte in 900 till, men kanske. En lösning är att gör rabatterna dubbelt så breda och flytta fram dem en meter, det skulle lösa en del problem.

Nästa projekt är att använda berget på

tomten som planteringsställe och sätta in låga passande arter som gör sig ihop med klippblock och bergknallar. Efter det vill han ha en damm. Bengt tycker det viktigaste med en trädgård är att man känner sig nöjd och glad med sitt skapande.

– Det viktigaste är att man skapar en trädgård efter sitt eget huvud. Sen behöver den inte vara ovanlig eller extrem eller så, utan att man känner att man trivs i den, det är väl det primära. Att man kan känna harmoni och uppleva skönhet när man tittar på sitt verk.

Text och foto: Stefan Nordin, trädgårdsingenjör och skribent, nordintradgard@telia.com

NYFIKEN?

Gå in på Bengts hemsida för att få veta mer, www.rhododendron.nu
Om du vill besöka Bengt går det bra, både som enskild eller i grupp, men han måste kontaktas först.

